

ad melius propositum se disponere, & priuatim vnumquemque hominem, & publice ciuitatem. Putant autem quidam in gubernando alios, si cum dominatu fiat, iniuriam esse summam, si ciuilliter, cessare quidem iniuriam, sed impediri vitæ tranquillitatem. Alij verò contra hæc, omnino putant ciuilem & actiuam vitam solam esse viri. in singulis enim virtutibus nulli esse maiorem operandi facultatem, quam his qui in reipublicæ gubernatione versantur. Sunt etiam qui aliis dominari, & tyrannicum reipublicæ modum putant solum esse beatum, & in quibusdam ciuitatibus hic est finis legum, vt finitimis dominentur. Itaque cum pleraque constituta passim (vt ita dixerim) iaceant apud plurimos: tamen si quid vnum leges respiciunt, id coniectant omnes, vt ciuitas dominetur. Sicut in Lacedæmone & Creta, ad bellum ferè ordinata est disciplina iuuentutis, & legum multitudo. Præterea apud gentes omnes, quæ possunt præualere, huiusmodi honoratur potentia: ceu apud Scythas, & Persas, & Thraees, & Gallos. Quibusdam enim leges sunt ad huiusmodi prouocantes virtutem, vt apud Carthaginenses ferunt ornatum annulorum accipere pro numero expeditionum, in quibus militauerint. Fuit etiam quandoque in Macedonia lex, eum qui nullum hostem interfecisset, capistro cingi. Apud Scythas verò non licebat solennibus epulis pateram circumlatam accipere ei, qui nullum occidisset hostem. Apud Iberos quoque pugnam gentem, tot obeliscos erigere circa sepulchrum mos est, quot homines ex numero hostium necauerit. Et alia apud alios sunt huiusmodi complura, legibus aut moribus constituta. Atqui videretur forsanimis absurdum esse, si quis considerare velit, an hoc propositum esse debeat eius, qui legibus instituit ciuitatem, prouidere scilicet, vt illa dominetur finitimis & volentibus, & inuitis. Quomodo enim id ciuile, aut lege sancendum, quod ne legitimum quidem est: neque enim legitimum, non solum iustè, verum etiam iniustè dominari: subdere verò est, & nõ iustè. Atqui nec in aliis sciētis ita videmus. nec enim medici, neque gubernatoris est, vel persuadere ægrotis & nautis, vel vim afferre.

A *πορὸς τὸ βελτίον σκοποῖν σωτῆρα τῆς αἰδρώπων ἕκαστον, καὶ κοινῆ τῶν πολιτείαν νομίζουσι δι' οἱ μὲν τὸ τῆς πύλας ἀρχὴν, δεσποτικῶς μὲν γινώσκον, μὲν ἀδικίας πύλον ἐξ ἧς μερίστης ἡ πολιτικῶς δὲ, τὸ μὲν ἀδικον ἐκ ἔχειν, ἐμπόδιον δὲ ἔχειν τῆ ἀπειρῆς διημερία. τυύτων δὲ ὡσπερ ἐξ ἐναντίας ἕτεροι τυγχάνουσι διδραζόντες μόνον γὰρ αἰ-*
 B *εὶρὸς τὸν πορρικτὸν ἐξ ἧς βίον καὶ πολιτικὸν ἐφ' ἕκαστης γὰρ ἀρετῆς ἐξ ἧς πορφέεις μᾶλλον τοῖς ἰδιώταις, ἢ τοῖς τὰ κοινὰ πορφέποισι καὶ πολιτευομένοις. οἱ μὲν οὖν ἄλλως ἰσχυραμβάνουσιν οἱ δὲ, τὸν δεσποτικὸν καὶ τυραννικὸν ἔχοντες πολιτείας ἐξ ἧς μόνον διδραζόμενα φασι. παρ' ἐνίοις δὲ καὶ τὸ πολιτείας ἔσται ὅπως τῆς νόμων ὅπως δεσποζουσι τῆς πύλας. διὸ καὶ τὸ πλείων νομῶν γινώσκον, ὡς εἰπεῖν, καὶ μᾶλλον παρὰ τοῖς πλείστοις, ὅμως εἰ που τὴ πορὸς ἐν οἷ νόμοι βλέπουσι, τὰ κρατῆν συχάζονται πάντες. ὡσπερ ἐν Λακεδαιμονίῃ καὶ Κρήτῃ πορὸς ἑὸν πολέμοις σωτῆρα κατὰ θεδὸν ἢ τε παρὰ δία, καὶ τὸ τῆς νόμων πλῆθος. ἐπι δὲ ἐν τοῖς ἑθνεσι πάνσι τοῖς διωαυθίμοις πλεονεκτεῖν, ἢ πεισῆται τετῆριματῃ διώαμους ὅσον ἐν Σκυθίαις, καὶ Πέρσαις, καὶ Θραξίῃ, καὶ Κελτοῖς. ἐν ἐνίοις γὰρ καὶ νόμοι πάντες εἰσι παρὰζυῶντες πορὸς τῶν ἀρετῶν ταύτων, καὶ διὰ τὸ ἐν Καρχηδόνι φασι τὸν ἐκ τῆς κρῆνον κέρμον λαμβάνειν, ὅσας ἀπὸ γραπτόσωνται γραπτείας. καὶ δὲ πορὸ καὶ ἀπὸ Μακεδονίαν νόμος, τὸν μηδὲνα ἀπεικτακότα πολέμοις ἀνδρα, ἀπειρῶσθαι τῶν φορβεταῖς. ἐν δὲ Σκυθίαις καὶ ἐξ ἑλῶ πίνειν ἐν ἐδρῆ τινι σκύφον ἀπειρῶσθαι, τὰ μηδὲνα*
 E *ἀπεικτακότα πολέμοις. ἐν δὲ τοῖς Ἑβραίοις, ἔθνη πορρικτῆ, τοσούτοις τὸν ἀρεθμὸν ὁσολίσκοις καταπηγνύουσι ἀπὸ τὸν τάφον, ὅσοις ἀπὸ διαφθῆρη τῆς πολέμοις, καὶ ἔτι καὶ διὰ παρ' ἑτέροις ὅτι ταυτα πολλὰ τὰ μὲν νόμοις καταλημμένα, τὰ δὲ ἔθνησι. καὶ τοῖς διδραζοῖν ἀπὸ ἄλλαν ἄτυπον ἴσως ἐξ ἧς τοῖς βουλομένοις ἐπιποκοπεῖν, εἰ τῶν ἔστιν ἔργον τῆ πολιτικῶν τὸ διώασθαι δεσπεῖν, ὅπως ἀρχὴ καὶ δεσποζῆ τῆς πολιτείας, καὶ βουλομένων, καὶ μὴ βουλομένων. πὼς γὰρ αἰ εἴη τῶ πολιτικῶν, ἢ νομοθετικῶν, ὅ γὰρ μηδὲ νόμῶν ὄντων νομ-*
 F

μον δὲ, τὸ μὴ μόνον δικαίως, ἀλλὰ καὶ ἀδικίως ἀρχὴν κρατῆν δὲ ὅτι καὶ μὴ δικαίως. ἀλλὰ μὴ οὐδ' ἐν τοῖς ἄλλαις ὁπσιμήμοις τῶν ὁρῶν. οὕτε γὰρ τῶ ἰατροῦ, οὕτε τῶ κυβερνήτου ἔργον ἐστὶ, τὸ ἢ πείσασθαι, ἢ βιάσασθαι. τῶ μὲν ἑὸν δεσπευομένοις, τῶ δὲ ἑὸν πρῶτοντα.